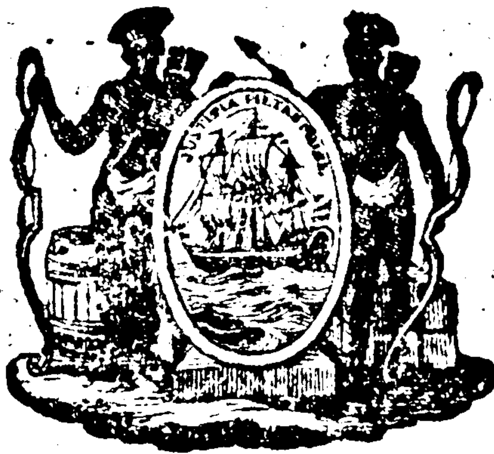
Ao. 1856. **Dingsdag**

No. 82. **8 Julij.**

SURINAAMSCHE COURANT EN GOUVERNEMENTS ADVERTENTIE BLAD.

Gouvernements - Secretarie.

Aanzoek voor Vrijgeving.

1856.

2 Julij. Van de slavin *Celestina*, geboren in 1832, dochter van *Cornelia*, toebehoorende aan B. Guilmin (nu Boedel).

» » Van de slavin *Wilhelmina*, geboren in 1843, dochter van *Jetta*, toebehoorende aan Plantaadje *La Rencontre*, divisie *Para*.

De waarnemende Gouvernements-Secretaris,
E. A. VAN EMDEN.

Derde afkondiging.

Gouvernements - Secretarie.

Paramaribo, den 4 Julij 1856.

Bij Gouvernements-resolutie van den 30 Junij jl. No. 809, zijn, onder de nadere goedkeuring des Konings, tot *Beambten van Politie* benoemd: H. van der Bult, J. Butler, B. Ezendam, J. J. F. den Hecker, C. P. Hoogvliet en J. Tijmes; met bepaling, dat zij, de dienst zulks vereischende, tevens als *Dienaar van Justitie* of *Veldwachters* zullen kunnen worden te werk gesteld.

De waarnemende Gouvernements-Secretaris,
E. A. VAN EMDEN.

Gouvernements - Secretarie.

Paramaribo, den 4 Julij 1856.

(9807) Alzoo Leentje Rijthoven van het Gouvernement heeft verzocht om haar en hare kinderen: Henriette, Anna Rebecka, Rudolf Julius en Pieternella Johanna Rijthoven, te vergunnen, om in de plaats van den door hen gevoerd wordende familienaam Rijthoven, dien van MAIJ te voeren, met bijvoeging tevens voor zoover de rekestrante betreft, van de voornamen Johanna Pieternella en voor zoo veel hare dochter Henriette aangaat van den voornaam Geertruida.

Zoo worden degenen, die vermeenen mogten redenen van bezwaar daartegen te hebben, in de gelegenheid gesteld, om binnen den tijd van *zes* weken, na de dagteekening dezer, daarvan aanteekening ter Gouvernements Secretarie te doen.

De waarnemende Gouvernements Secretaris,
E. A. VAN EMDEN.

Gouvernements - Secretarie.

Paramaribo, den 4 Julij 1856.

Namens den Heer Gouverneur wordt hiermede bekend gemaakt, dat de *prijs van het* VLEESCH over het 3e. kwartaal d. j. vastgesteld is als volgt:

Het *Rundvleesch* op 43 cent het pond
» *Schapenvleesch* » 43 » » »
» *Varkensvleesch* » 32 » » »

Wordende alzoo al de Vleeschhouwers gelast zich daarnaar te gedragen.

De waarnemende Gouvernements Secretaris,
E. A. VAN EMDEN.

POLITIE.

Gedurende de afgeloopene week is bij de Politie opgaaf gedaan, dat zich uit de stad en hare omstreken heeft verwijderd:

1o. De slaaf *Augustinus*, aankomende den houtgroud *Quapibo*.

Terwijl sedert 1o. Junij jl. als afwezig zijn opgegeven:

1o. De slaaf *Eduard*, aankomende J. C. Doerleben.
2o. De slaaf *Kadet*, aankomende J. C. Gomperts.
3o. De slaaf *Frederik*, aankomende D. Nassij.
en 4o. De slaaf *Eduard*, aankomende C. L. des Touches.

Elk en een iegelijk wordt ernstig aangemaand, om voorzeide slaven niet op te houden, te huisvesten, of voor zich te doen arbeiden, daar men zich door zoodanige handelwijze zou blootstellen aan de straffen bij de Publicatie van 5 Februarij 1834, G. B. No. 1, vastgesteld.

Paramaribo, den 4 Julij 1856.

De prov. Commissaris van Politie,
G. DUIJCKINCK.

(9841) Aan het Departement der *Onbeheerde Boedels* zijn gedevolveerd, de onderstaande Boedels, als:

Van Alfred William Edwards, den 7n. Junij 1856, en
» John Cameron (overleden den 8n. Junij 1856) den 19. dito.

En worden mitsdien alle Crediteuren en Debiteuren derzelve opgeroepen, om ter voormelde Kamer van hunne vorderingen aanteekening te doen, en hunne verschuldigden aantezuiveren, op pœne als bij art. 14 en 16 voor opgemelde, administratie is bepaald.

Paramaribo, den 7 Julij 1856.

De Curator bij het Departement der Onbeheerde Boedels,
CHs. LIONARONS.

Tweede Advertentie.

(9839) Aan het Departement der *Onbeheerde Boedels* is gedevolveerd de Boedel Van Hendericus Schenkel, (overleden den 2 April 1856) den 7 Junij 1856.

En worden mitsdien alle Crediteuren en Debiteuren deszelven opgeroepen, ten einde en op pœne als bij art. 14 en 16 van het Reglement voor opgemelde Administratie is bepaald.

Paramaribo, den 7 Julij 1856.

De Curator bij opgemeld Departement,
CHs. LIONARONS.

Tweede Advertentie.

(9840) Aan het Departement der *Onbeheerde Boedels* is gedevolveerd de boedel Van Hendrika Magdalena Brunswijk (overleden den 23 Junij 1856) den 25 Junij 1856;

En worden mitsdien alle Crediteuren en Debiteuren deszelven opgeroepen, om ter voormelde kamer van hunne vorderingen aanteekening te doen, en hunne verschuldigden aan te zuiveren, op pœne, als bij art. 14 en 16 voor opgemelde Aministratie is bepaald.

Paramaribo, den 7 Julij 1856.

De Curator bij het Departement voornoemd,
CHs. LIONARONS.

Eerste Advertentie.

(9294) De Exploicteur bij het Geregtshof in de kolonie *Suriname*, zal op Vrijdag den 18den Julij 1856, des voormiddags te *half negen* ure, publiek bij executie verkoopen:

Het **HUIS** en **ERF** gelegen aan de *Weide straat*, bekend onder La. D No. 68, aankomende J. S. de Meza.

Paramaribo, den 7 Julij 1856.

SIMON ABENDANON Sz.

Ingezonden.

Suriname.

Jaarboekje voor het jaar 1856.

Uitgegeven door het Letterlievend Genootschap: *Oefening kweekt kennis* te Paramaribo. — *'s Gravenhage*, L. J. Verhoeven.

In linnenband met vergulden stempel en rugtitel zag bovengenoemd Jaarboekjen het licht. Het vervangt den voormaligen Surinaamschen Almanak, jaren achtereen uitgegeven door de Maatschappij *Tot Nut van 't Algemeen*, waarvan ook hier een Departement bestond, dat later te niete ging, waardoor dan ook sedert, die Almanak niet meer verscheen. Moge onze Letterkunde daardoor al geene schade hebben geleden en mogt het, van dat standpunt beschouwd, weinige waarde hebben gehad, toch deed het ons leed, dat de uitgave gestaakt werd; want datzelfde boeksken had groote

waarde voor hem, die belang stelde in onze schoone, vruchtbare, maar helaas! te onregte miskende kolonie. Het was zoo wat een bewaarplaats of archief van besluiten en resolutien, waardoor gij 't inwendig bestuur en den aart onzer wetgeving leerdet kennen. Een reisboek door de Kolonie, waardoor gij wat bebouwd was en wat verlaten, op uw gemak kondt overzien en in uwe verbeelding uitstapjens kondt maken, van meerdere of mindere uitgestrektheid. En al handelde men niet bepaald over geologie, aardrijkskunde en wat meer zij, het werd u toch vergund een kijkjen te nemen van wat *Suriname* is en oplevert. Doch genoeg! Wat eenigzints wetenswaardig ten onzent was, werd er niet gemist. De Surinaamsche Almanak verdiende dien naam ten volle, en voorzag in *onze* behoeften niet alleen, maar ook in die van hen in 't moederland, die bij onze aangelegendheden, die ook de hunne mogen heten, belang hadden.

In die behoefte heeft het hier gevestigd Genootschap van Letterlievenden, onder de zinspreuk: *Oefening kweekt kennis* gemeend te moeten voorzien, door de samenstelling en uitgave van dit naast ons liggend jaarboekjen.

Zonder eenige aanmatiging, zonder eenigen bluf en met de meest mogelijke bescheidenheid wordt het door HH. Bestuurderen aan hunne medeleden als eene *eerste proeve* aangeboden. De kritiek wordt daardoor te eenemale ontwapend. Over teleurstelling in den bepaalden zin des woords kan niemand met eenig recht klagen. Want er is niets beloofd. Men neemt slechts eene proeve of men op dien voet moet voortgaan, dan wel eenen anderen weg inslaan zal. In de daad het zou uiterst onbescheiden zijn en gebrek aan oordeel en doorzicht verraden, indien men zelfs veronderstellen wilde, dat die proeve terstond gelukt en kost voor ieders mond zijn zou. 'T is wáár, er hangt van eene eerste proeve veel af, maar 't is ook wáár: *al doende leert men*, en bovendien: de smaak is verschillend.

Even bescheiden en zedig als de taal van het Bestuur is, hoop ik mijn oordeel, ofschoon niet geroepen, om als beoordeelaar optetreden, over dit boeksken uittespreken. Altijd stelde ik belang in onze letterkunde; jaren achtereen maakte zij een voornaam deel mijner studiën uit. Zij staat in mijne schatting in te naauw verband met het waarachtig geluk onzes volks, dan dat men daaromtrent onverschillig zou kunnen zijn. Men moge onze eeuw, weleens noemen die der genootschappen en maatschappijen; wel verre van ons daarover te beklagen, of er met een bedenkelijk gezicht, ten teeken van afkeuring, de schouders voor optehalen, juichen wij dit verschijnsel van harte toe, en noemen het een gunstig teeken des tijds. Wel ingericht en goed bestuurd kunnen die maatschappijen veel goeds tot stand brengen en wordt menig talent ontwikkeld en beschaafd.

Loffelijk en prijzenswaardig is het, eene soortgelijke inrichting in ons midden te bezitten. Het getuigt van belangstelling in al wat edel is en goed, en voorziet in eene lang gevoelde behoefte. Het moge hier, even als elders, al zijn: 't is *niet alles goud wat blinkt*, of 't zijn *niet allen koks die lange messen dragen*, dit hindert niet, en schrikke niemand af. Integendeel: *onvermoeide arbeid komt alles te boven. Het spruitjen*, goed gekweekt, *wordt eenmaal een boom*. Houde men vooral voor oogen dat wij geene letterkundige, maar letterlievende maatschappij en een voortbrengsel van dien bodem te beoordeelen hebben. En nu ter zake.

De tijpografiesche uitvoering is keurig, de pers van de Gebrs. Giunta d'Albani waardig. De band eenvoudig en net, in 't minst niet overladen en opgesmukt als de Sint Nikolaaskoek onzer kleinen.

De inhoud, behalve het voorbericht en wat gewoonlijk in een almanak gevonden wordt: tijdrekening, verjaardagen van het Koninklijke Huis, een historische Surinaamsche kalender, bevat opgave van het personeel, behoorende tot het Ministerie van Kolonien, de Hooge Regering, Schutterij, Militie wezen, Collegien en Ambtenaren in de kolonie Suriname. Wijders eene Chronologische Naamlijst der leden van het Letterlievend Genootschap: *Oefening Kweekt Kennis* en onder den titel van Mengelingen, de geschiedenis van het ontstaan des Genootschaps, openingsrede enz., de gouden Sleutel, de grijze Toovenaar, de Muzijkkamer. — De laatste rubriek beslaat 105, de eerste bijna 80 bladzijden.

Het is duidelijk, dat de Redactie het voetspoor van den Surinaamschen Almanak volgde, met dien verstande, dat men begreep, eensdeels ter vermijding van te groote kosten, anderdeels omdat men haar in 't werk des Heeren Sypesteijn, Geschiedenis der Kolonie *Suriname*, bezat, de opgave der plantagies achter te laten, onder voorbehoud als haar het verlangen om die opgave in het jaarboekjen te bezitten kenbaar werd, die voortaan daaraan toetevoegen.

De eerste reden neem ik gaaf en als geldend aan. De tweede daarentegen heeft in mijn oog geene waarde. Daarom, omdat die opgave hier juist op hare plaats zou geweest zijn en omdat bij gemis van 't werk van den Heere Sijpesteijn de belangstellende op dat punt onkundig wordt gelaten. Het is een Surinaamsch jaarboekjen waarin alles wat *Suriname* betreft zijne plaats moet vinden. En wat zou *Suriname* zonder zijne plantagies zijn?

Liever geen goud op rug en band, en 't geld daarvoor benoodigd aan het wetenswaardige besteed en weggelaten wat hier niet op zijn plaats is en niet van algemeen belang kan heten. Bovendien, die Naamlijsten kompresser gedrukt zijnde zou nog al wat papiers hebben bezuinigd. Hier en daar zijn enkele abuizen. Het Mengelwerk wordt geopend met: Geschiedenis van het ontstaan des Genootschaps, en draagt geen naam of naamcijfer. Het is zoowat een inleidingswoord tot de openingsrede die er onmiddelijk opvolgt, waarin u vermeld wordt dat men zwanger ging van een plan, waaruit Oefening Kweekt Kennis geboren werd, dat na eenige kinderziekten en moeilijkheden doorgeworsteld te zijn, goed en welig opgroeide en op haar beurt moeder werd van dit jaarboekjen. Alles zeer beknopt bij oppervlakkig af. Genoeg intusschen! wij weten nu waar 't een van daan kwam en 't ander uit geboren werd.

De openingsrede werd uitgesproken in de eerste algemeene vergadering, op Maandag den 5n. September 1853, door den Voorzitter. En staat er al zijn naam niet bij, op bladzijde 71 der opgaven en naamlijsten, kunt gij dien vinden: Mr. G. J. A. Bosch Reitz, een der leden van de redactie.

Het voorwoord is ferm, kras, warm en gemoedelijk. Terwijl alom leven en vooruitgang in kunst en wetenschap bestaat, dommelt en slaapt *Suriname* maar voort; men klaagt over achteruitgang en vergeet de middelen op te sporen om het voor ondergang te behoeden, of pogingen aan te wenden ter redding en opheffing uit de diepte van vernedering. Men zocht het, waar het niet gezocht moet worden, en daarom blijft alles bij het oude. Men peinst op materieel belang en voordeel en vergeet en ziet voorbij het intellectuele en morele. Men vergeet en ziet voorbij dat 's volks bloei en welvaart op volksonderwijs en volksbeschaving moeten berusten — of, het moge voor een tijd lang goed, ja, zeer voordeelig gaan, op den duur slaat alles aan 't kwijnen en gaat vroeg of laat te gronde. Suriname's ondergang, dien God verhoede, moet men niet wijten aan den bodem, maar aan het personeel dat zich op dien bodem vestigde. Men heeft immer en eeuwig en uitsluitend gevraagd naar productie, maar vergeten dat het volksbelang medebragt te letten op de vorming en opvoeding der massa. Men is steeds uitgegaan van het egoïstisch stelsel: *Chacun pour soi même*, zonder te denken aan hen, die ons omringden. — Men blijve dat stelsel aankleven en Suriname is verloren.

Wij zeggen het Bosch Reitz volmondig en uit 's harten grond echter na: zoo lang er leven is, blijft er hoop! — Suriname verkeert zoo min in een hoopeloozen als reddeloozen toestand, als men de zaken maar op de rechte wijze aanvat. Met preeken en bidden, tractaatjes en geestelijke liedekens, niet zelden alles boven 's volks bevatting, is de menigte niet te redden, maar door algemeen en verplichtend onderwijs en een' wijze volksopvoeding. De wonderen die een Salzman, Pestalozzi — om geene anderen van lateren tijd te noemen — de wonderen die zij verricht en 't goede dat zij tot stand gebragt hebben, kunnen ook hier verricht en kan ook hier tot stand gebracht worden. Er is niets onmogelijks op dat punt en in dit geval; mits, ontwake men uit zijn slaap, wrijve men de oogen uit, kijke men helder rond en neme men ter harte wat men bespeurt. Hierover intusschen welligt elders nader. Wij mogen de ruimte, ons afgestaan, niet te verre overschrijden.

Ongetwijfeld kan dit genootschap een geschikt middel worden om 't waarachtig heil des volks te bevorderen en te bevestigen. Wij wenschen 't van harte, want, zoo iemand, wij hebben Suriname lief, omdat het hulp behoeft, veronachtzaamd is en het volste medelijden verdient. Wij zeggen het den spreker ten volle na: » het is » niet genoeg de geschiedrollen open te slaan en » daaruit de bloote feiten te leeren kennen, om » slechts tot de overtuiging te geraken, dat deze » kolonie ontstond, bloeide en achteruitging, (in trouwe! dat beteekent niets, daar zijn wij niet meê geholpen) maar dat wij nauwkeurig moe» ten onderzoeken, waaraan zij haren oorsprong, » haren bloei en later haren achteruitgang te dan» ken had."

» Alleen dan — kunnen wij de middelen » leeren kennen om tot beter te geraken."

Jammer maar dat men het daaromtrent maar al te zeer oneens is, en de een wenscht te behouden, of onder andere formen te doen herleven, wat de ander wenscht opgeheven te zien.

Juist dat verschil is noodlottig voor Suriname. Wel staat bij ons op den voorgrond *festina lente*, maar als bedaardheid en bezadigdheid in slaapmutserij ontaardt, en uitstellen en vertragen troef zijn, komt er niet alleen niets goeds tot stand, maar verliest men nog wat er was.

In de daad! wij danken den spreker voor die inleiding, zij is der lezing overwaardig.

De stof zijner rede is: hoe dit genootschap, aan de beoefening der letteren gewijd, door de verspreiding van verlichting en beschaving, een' gunstigen invloed op onze geheele maatschappij zal kunnen hebben.

Wij vragen hier niet: beantwoordt dit stuk aan de regelen der kunst? zou de geëerde spreker zijne belangrijke stoffe niet anders, niet beter, niet juister en geleidelijker hebben kunnen behandelen? — Niets van dit alles. Wij mogen hier al meer eene *méditatie* dan wel *oratie* vinden, het doet ons goed aan 't harte, dat hij *zijn* weg bewandelde, zóó gesproken heeft, en 't een aan 't ander ondergeschikt wist te maken.

Gul uit gezegd! Ware het gansche Jaarboekjen gevuld geweest met soortgelijke lecture! — In Holland wordt het weinig gelezen en, op den titel afgaande, is 't voor ons en onze bevolking bestemd. — Wij zijn niet afkeerig van Romantiek en Verhalen; maar, dat zijn steenen en geen brood voor 't volk. Daar wordt het niet wijzer door en beter. En dáár, dáár komt het op aan. Maar behalven dat, aan dergelijke geschriften is geen gebrek, en leesinrigtingen zijn er. Wie zoo iets verlangt adressere zich dáár en vermake zich. Het arme volk moet zijn, en dat wel ter eerste instantie, het voorwerp van zorg, belangstelling en hulp. Is daaraan voldaan, welnu! dan zullen wij elkaâr sprookjens vertellen en heel aartig en prettig ons vermaken. Niet dat wij daarmede een doemvonnis over de Romantieke Bijdragen uitspreken, o neen! maar wij verlangen iets degelijks. En van die zijde beschouwd — en er waren toch mannen in de redactie, daartoe bekwaam, — hadden wij wel gewild dat zij ook eens uit den hoek gekomen waren. 'T is wel waar: *l'honneur des dames*; maar, voor 't volksbelang is er een mannenhoofd, een mannenhart en een mannenhand noodig.

Wij verbloemen 't niet; wij hadden liever een Jaarboekjen gehad aan 't volksbelang gewijd, waar deze redevoering juist op hare plaats zou staan. Doch genoeg reeds! Ten volle deelen wij de zienswijze van den spreker: men moet werken op de jeugd, maar ook op den meer in jaren gevorderde. — En daartoe *kan* dit genootschap dienstbaar zijn, indien men maar let op de behoeften des volks, en niet vergeet: dat redevoeringen wel middel, maar geen voldoend middel zijn om te slagen.

Wij danken den spreker dat hij zijne rede voor dit geschrift afstond.

En nu de bellètrie! —

De gouden sleutel, een opstel beslaande 34 bladzijden, zonder naam of naamcijfer. Nu! men mogt ook eens op de vingers getikt worden — en dat is niet prettig! — Als men 't stuk mooi vindt, zal A of B, die er in 't geheim zoo wat van weten, 't wel ruchtbaar maken wie de schrijver of schrijfster is. O! die anonimiteit of dat pseudonieme. — Enfin! wij willen er niet over twisten. Jammer en schandelijk maar, dat men van zulk een schild zich dikwijls bedient, om zich eens te wreken, of, om te recht of te onrecht, anderen te beleedigen en te grieven; — 't gewone middel van kwaadaartige domooren of laaghartige zielen.

De titel van 't stuk is niet onaartig. 't Heeft er veel van, of de schrijver of schrijfster de doos van Pandora wilde openen, en U vooraf te verstaan gaf dat men daartoe een' sleutel behoefde. Welk eene rol die sleutel echter in dit stuk moet spelen, wij komen er rond voor uit, na herhaalde lezing van hetzelve, is ons een raadsel dat wij maar niet kunnen oplossen. Die historie had zonder schade achterwege kunnen gebleven zijn. Zij oefent geen den minsten invloed uit en maakt een jammerlijk effect zelfs. Wij herinneren ons iets soortgelijks van een' ring in een onzer buitenlandsche periodieke schriften in dat genre gelezen te hebben, zoodat wij dadelijk dachten aan een gevarieërd thema, of wil men, aan imitatie.

Het stuk heeft zoo wat van een Fransch liedjen op een West-Indische wijs. De schrijver of schrijfster verraadt dat hij of zij niet onbekend is met de Fransche Romantiek. Toon, bewerking, richting, alles doet dit zien. Het karakter van Van den Broeke heeft, zoo al niet iets stuitends, dan toch iets dat U dadelijk tegen hem inneemt. Hij behoort tot het getal der nietelingen en lichtmissen, waaraan de maatschappij, vooral in Frankrijk, geen gebrek heeft, die, na tot walgens toe aan alles verzadigd te zijn, de toevlucht nemen tot een huwelijk, en wel een rijk huwelijk — om hunne verwoeste gezondheid en uitgeputte krachten zoo wat te herstellen — en hun te grond gericht vermogen uit de diepte op te halen. Er is niets degelijks in dit karakter, tenzij gij daarvoor houden wilt: zijn toevlucht nemen tot plantagie-arbeid, dat uit landerigheid en verveling voortspruit.

En Marij Colmar? ook zij boeit niet. Voor coquette speelt zij hare rol ongelukkig, en als vrouw verraadt zij eene heerschzucht, die al dadelijk en het laffe en tevens lichtzinnige van Van den Broeke in het helderst daglicht stelt, maar ook een schaduw werpt op haar karakter, die nog donkerder wordt door haren omgang met A en waarbij zij niet is vrij te pleiten van groote onvoorzigtigheid, — eene onvoorzigtigheid die de noodlottigste gevolgen na zich had kunnen sleepen.

En Charles? . . . een goedhartige geheimzinnige, zoo als de Fransche romantiek ze U in overvloed leert kennen, minder openhartig dan van den Broeke, maar van beter morele gehalte dan deze. De ware, verstandige vriend zou tot andere middelen de toevlucht nemen en eenen anderen weg inslaan, dan daar vermeld zijn en wel niet als zeer veilig kunnen aanbevolen worden.

Diepte van opvatting, karakterstudie, karakterschildering ontbreekt te eenenmale.

Het zij verre van ons den schrijver of schrijfster takt tot vertellen en aanleg tot schrijven te ontzeggen — integendeel: losheid van stijl, gemakkelijkheid van zich uit te drukken stralen genoegzaam door. Wij willen in bedenking geven en raden dit den schrijver of schrijfster aan, om toch, in plaats van in de Fransche school les te nemen en zich voor de Romantieke te vormen, veel liever onze Hollandsche, Engelsche en sommige Duitsche schrijvers en schrijfsters in dat genre tot model te kiezen; meer tijd te besteden aan en studie te maken van karakterkunde en in te dringen in het volksleven en in volkstoestanden. Wij moedigen den ons niet bekenden schrijver of schrijfster daartoe zelfs dringend aan, om mede werkzaam te zijn aan 't heil der bevolking ten onzent, dat alleen is daar te stellen door volksopvoeding.

Het tweede ingezonden stuk is van Mejufvrouw **C h r i s t i n a van G o g h**, beslaande 35 bladzijden, en is getiteld: *De grijze Toovenaar.* Sedert jaren beweegt zij zich op het gebied der Letterkunde en is geen groentjen meer in de republiek onzer Nederlandsche Letterkundigen. Wij kunnen bijna volstaan met: een welgeschreven stuk, goed uiteengezet, waar ieder karakter behoorlijk is uitgewerkt en het doel van begin tot einde niet is uit het oog verloren. Het verraadt de meer geoefende hand, die gedurig meer vastheid erlangt, de pen flink hanteert en bij diepte van opvatting 't moreel beginsel niet loslaat.

Maar! . . . . mijn goede zuster! in de schrijvers en schrijfsters bent, — permitteer mij ééne vraag. Ik wil toch een oogenblik met u praten. Waarom voert gij hier een Toovenaar op? 't Is of gij ons terug wilt roepen de dagen en feiten uit de *Duizend en een Nacht*, die altijd en altijd schoone Arabische Nachtvertellingen. Weet gij wel dat dan twee toestanden en sujetten in tweestrijd zijn met dien grooten en hoe goed, hij het ook meende, en hoe braaf hij ook ware, altijd huiveringwekkenden man, dien dat vermogen door u wordt toegekend om 't raadselig hieroglijphen schrift der toekomst te doen lezen? Weet gij wel dat gij nu bij wijlen aan het morgenland en dan weer aan verschillende streeken van Europa doet denken, en dat gij om uw doel te bereiken de toevlucht hebt genomen tot hetgene in onze eeuw en op onzen bodem niet meer 't huis behoort? Uw doel hebt gij bereikt. Gij hebt van den beginne aan tot het einde dat doel voor oogen gehouden. Gij hebt en terecht door voorbeelden opgehelderd hoe wijs en weldadig het is, dat de Almagtige de toekomst voor ons bedekt heeft gehouden, vooral en bepaald in **G o d f r i e d**; in de drie meisjes is dit niet zoo ten volle het geval. Maar was het noodig dien weg in te slaan? Zoudt gij niet met meer voordeel zelfs uw doel bereikt hebben, indien gij een grijsaard hadt laten optreden, die zijn levensloop verhaalde en de gevolgtrekking daaruit hadt laten opmaken: als ik dat nu alles te voren had geweten, zoude ik dan in staat zijn geweest dat lot te ondergaan?

Niettemin de waarde van het stuk wordt er niet door benadeeld, en van het vroeger uitgesproken oordeel over dezen arbeid niets terug genomen. Bij eene volgende gelegenheid een goed huisselijk tafereel, als 't u belieft!

Thans zijn wij aan nommer *drie* genaderd; het draagt het opschrift: *De Muzijkkamer*, en heeft tot naamcijfer E. S. — Steller dezes van nabij bekend, een der bestuurders van 't Genootschap en lid der Redactie van dit Jaarboekjen.

Het verraadt den man van schoonheidsgevoel en kunstsmaak. De stijl is los en grenst aan poëtisch proza, ofschoon niet vrij van gezwollendheid. Hier en daar stuit men op enkele woorden b. v. *genietingen*, die minder juist, of duidelijk gezegd, niet taalkundig zijn. Evenwel dergelijke bezwaren, zijn bij eenige studie te boven te komen.

Het stuk is: uiting des gemoeds door een keurig en goed uitgevoerde concertante, uit *La Muette de Portici*, teweeg gebracht. De schildering is goed gelukt, de gewaarwordingen vol gevoel en warmte meegedeeld. Alleen dezen raad: overdrijf niet en wacht U voor gezwollendheid waaruit zoo lichtelijk bombasterij voortspruit. Bestudeer de natuur, den mensch, en leg U toe op eenvoud.

En hiermede leggen wij de pen neder. Gelijk reeds gezegd is, trad ik ongeroepen als beoordeelaar op. Ik deed dat in gemoede en omdat ik Suriname en de Letterkunde lief heb. Ik deed het omdat ik weet welken invloed letterkundigen en dichters op de vorming en opvoeding des volks hebben uitgeoefend en kunnen uitoefenen. Ik deed het in de stellige overtuiging dat volksopvoeding het middel is tot volksgeluk, waartoe er door het Genootschap waarvan dit jaarboekjen uitging en door dat jaarboekjen selve veel kan worden bijgedragen.

Ik heb hier en daar feilen aangewezen; het was niet om te berispen en af te schrikken; integendeel: ga ieder voort op zijne wijze, ontwikkele ieder zijn talent en onttrekke zich niemand der tegenwoordige medewerkers aan den arbeid op het letterkundig gebied.

Al doende leert men! Tot wederziens!

VAN SCHAICK.

Paramaribo, den 4 Juli 1856.

Iets over de branden te Londen.

Londen heeft eene uitgestrektheid van 36 engelsche of ongeveer twee vierkante duitsche mijlen.

In dezen omvang hebben jaarlijks, buiten de schoorsteenbranden, ruim 900 branden plaats.

Zij komen het meest voor in de maanden December en Januarij, en in de warme zomermaanden.

Schoon bij parlementsbesluiten van 1768 — 1774 bepaald is, dat ieder kerspel twee brandspuiten moet hebben, zoo is dit brandspuit-korps het voorwerp van algemeenen spot, vooral door gebrek aan goedgeoefende manschappen.

Eerst sedert 1833 bestaat er eene brandwacht, sterk 104 man, 36 brandspuiten en 31 paarden, met eene reserve van 8 man en 8 paarden. Zij wordt niet van regeringswege, maar door de brandwaarborgmaatschappijen bezoldigd, en staat onder het bevel van den heer Braidwood, die om zijne uitstekende diensten zeer geroemd wordt, en die de volgende statistiek der branden sedert twintig jaren heeft opgemaakt.

Van de 15000 branden, sedert de oprigting der brandbrigade (wacht) uitgebarsten, ontstaken er 2511 door het in brand vliegen der gordijnen, 1178 door nachtlichtjes, 1555 schoorsteenbranden, 494 ovenbranden, 932 door gasontploffingen, 166 door tabak rooken, 2 door rooken in bed en 2 door lezen in bed.

De statiestiek van eene der grootste londensche brandwaarborgmaatschappijen toont daarenboven aan dat:

80 branden zijn ontstaan door lucifers die door hitte ontbrandden. — 45 waar kinderen mede speelden. — 1 waaraan ratten knaagden. — 1 waarmede eene kraai speelde.

Dit is echter slechts de statistiek van die maatschappij, die daarbij een verlies van 10,000 p. st. (*f* 120,000) heeft geleden.

Vooral de ratten en muizen zijn zeer gevaarlijk, daar zij de was-lucifers achter de behangsels slepen.

Ook honden en katten, die in den winter te digt aan den haard lagen, gaven aanleiding tot 25 branden.

Brand, door hoogen watervloed en stortregens, is, volgens de statistiek van Braidwood, niet zeldzaam: zij ontstaat daardoor, dat ongebluschte kalk door het water wordt bereikt.

Ook worden er 44 gevallen aangegeven, ontstaan door het verhitten der kalk, als 't in aanraking met ijzer komt.

Dat onder dit groot getal branden slechts 89 als opzettelijk voorkomen, is voornamelijk toe te schijven, dat zij slechts dan als zoodanig worden aangeteekend, als zulks de uitspraak der gezworenen tegen den dader is.

Heeft de waarborgmaatschappij des niettemin sterk vermoeden, en komt de brandstichter om zijne schadeloosstelling te ontvangen op het kantoor, dan antwoord de boekhouder droog weg: »als gij niet van uwe aanspraken afziet, help ik u aan de galg."

Gemengde berigten.

Men wil weten, dat de heer Drouin de L'huys weder in gunst bij den Fr. Keizer is geraakt, en hij den graaf Walewski eerlang als minister van buitenlandsche zaken vervangen zal.

Men verwondert zich te Parijs, dat de genoemde graaf zich in het vredes-congres zoo sterk over de Belgische drukpers uitgelaten heeft, daar wel is waar eenige kleine, plaatselijke dagbladen nu en dan grove uitvallen tegen Frankrijk hebben gedaan, maar het zich daartoe ook bepaalt, terwijl op geene Belgische dagbladen, die eenigzins verspreid zijn, voor zoo ver men weet, de gedane verwijten toepasselijk zijn.

Het moet bij onderscheidene gelegenheden gebleken zijn, dat de graaf Walewski voor den post van minister van buitenlandsche zaken niet volkomen berekend is. Men zegt, dat, als hij aftreedt, de betrekking van opperstalmeester hem toegedacht is. Daaraan is eene jaarwedde van 40,000 franken verbonden, die met de 30,000 franken, welke hij als senator geniet, en met vrij hotel, bediening en verlichting, representatiekosten enz. hem altijd *een vrij redelijk bestaan* zullen verschaffen.

Scheepvaart.

Uitgeklaard.

Den 7den dezer, het schip *Noord Holland*, kapt. F. C. Overeem, naar Amsterdam, lading: 402 vaten Suiker 574,305 pond en 85 balen schoon katoen 28,890 pond. Passagiers: Mr. J. Æ. Lisman en Echtgenoot, Jacob Schmidt en Mejufv. A. M. Gietijzer.

Uitgezeild.

Den 5den dezer, de kol. schoener *Curaçaonaar*, kapt. L. Wildschut, naar Demerarij. Passagiers: de Heeren A. en J. C. Lionarons en J. Salomons.

Schepen in Lading.

NAAR AMSTERDAM.

Triton, kapt. Duinker, adres bij Gisius en Co. Sluit 12 dezer.

Eliza, kapt. Visser, adres bij M. D. Huidekoper.

Mina, kapt. Cupido, adres bij M. M. Curiel.

Jonkvrouw Geertruit, kapt. Bouwen, adres bij C. J. Leijaner.

Voorwaarts, kapt. Kikkert, adres bij M. M. Coriel.

Bacchus, kapt. Hofker, adres bij H. C. Levy.

Johanna Christina, kapt. de Lang, adres bij J. H. Zaal.

*** In ons voorlaatste nommer staat als aangekomen: het schip *Elise Hendriette*, kapt. Detering, moet zijn: *Antje en Jansje*, kapt. Crul.

STAAT van de gevallen regens en der temperatuur van den 29n. Junij tot den 5n. Julij 1856.

	gevallen regen. in millim.	uitgedampt. in millim.	Temperatuur. maxim.	Temperatuur. minim.
Zondag 29	0	2.8	30	23.8
Maandag 30	5.1	2	28.8	23.2
Dingsdag 1	7	3.1	29.7	23.4
Woensdag 2	0	3.7	30.2	23.6
Donderdag 3	2,3	2.1	28.5	23.9
Vrijdag 4	6.8	2.1	28.6	23.7
Zaturdag 5	5.1	2.3	29.8	24
Totaal	26.3	18		

ADVERTENTIEN.

☞ *GODSDIENSTOEFENING* bij de *Nederduitsche Hervormde Gemeente*, WOENSDAG den 9 Julij e. k., des avonds te *half zeven* ure.

Namens het ARMBESTUUR van de *Ned. Israël. Gemeente*, brengt de ondergeteekende ter kennis der geachte Vrouwelijke Lidmaten, die VOORWERPEN wenschen in te zenden voor de te houden *LIEFDADIGHEIDS - LOTERIJ*, dat op vereerend verzoek de termijn tot inzending verlengd is, bedoelde VOORWERPEN ten huize van den *Voorzitter* L. G. HEILBRON uiterlijk den 15 Julij zullen worden ontvangen.

Het BESTUUR twijfelt niet of eene ruime inzending, zal den stempel dragen van den goeden wil en het medelijdend hart der vrouwelijke lidmaten om voor den armen natuurgenoot datgene te doen, wat zij in hunnen nood zoo zeer behoeven.

Paramaribo, den 5 Julij 1856.

Het Lid belast met het Secretariaat,

E. SOESMAN.

Surinaamsche Maatschappij van

WELDADIGHEID.

Het HOOFDBESTUUR dezer Maatschappij, het houden der Openbare Algemeene Vergadering tot het doen van het **VERSLAG** der verrigtingen gedurende de jaren 1854 en 1855, bepaald hebbende op **MORGEN** den 9den dezer, heeft de eer ter kennis van het algemeen en van de leden in het bijzonder te brengen, dat deze vergadering zal plaats hebben in de zaal der Loge *Concordia*, daartoe welwillend afgestaan, des avonds precies te *half acht* ure.

Het HOOFDBESTUUR voornoemd noodigt zoowel de Leden en begunstigers dezer Maatschappij, als de verdere Ingezetenen dezer plaats ten vriendelijkste uit, deze Vergadering met hunne tegenwoordigheid te vereeren en door eene talrijke opkomst den luister der plegtigheid te verhoogen.

Paramaribo, den 8 Julij 1856.

Namens het Hoofdbestuur voornd.,

De Algemeene Secretaris,

M. L. GOEDE.

Surinaamsche Maatschappij van

WELDADIGHEID.

Op autorisatie van het HOOFDBESTUUR zal door de Commissie *C*, aan den minstinschrijvende, na goedkeuring van monsters en prijzen, worden aanbesteed, om dadelijk te leveren, de onderstaande Artikelen, ten behoeve der Kweekelingen dezer Maatschappij, als:

938 Ellen *Osnabr. Linnen.*
846 » *Shirting.*
588 » *Calico.*
300 » *grof Katoen.*
196 » *Cambricks.*
50 *Omslag Doeken.*
39 Jongens *Strooboeden.*
25 Meisjes *dito* met *Linten.*
3 pond wit ord. en
5 » » fijn *Naaigaren.*

En gedurende *een jaar* van tijd tot tijd te leveren:

P. m. 130 paren Jongens
en 105 dito Meisjes *Schoenen.*

De inschrijvings - billetten en monsters zullen ten huize van den WelEdelen Heer N. M. BENDER worden aangenomen tot en met Donderdag den 10n. dezer maand.

De toewijzing geschied zijnde, zal de betaling der eerstvermelde Goederen, onmiddellijk na de levering plaats vinden, terwijl die der Schoenen telken kwartale, naar gelang der aflevering, zal worden bewerkstelligd.

Paramaribo, den 2 Julij 1856.

De Secretaris der Commissie C,

L. NAHAR Cz.

Continuatie der VENDU

ten huize van Mr. J. Æ. LISMAN, op **HEDEN NAMIDDAG** ten 4 ure, van **MEUBELEN** enz., **DRANKEN** en **PROVISIEN**. (9844)

ADMINISTRATEUREN

der plant. *Rust en Werk* en *Berlijn*, bieden aan den minst inschrijvenden aan, de levering van

Diverse Kleedingsbehoeften,

waarvan de lijsten ter inzage liggen ten kantore van H. A. TIRION, alwaar de inschrijvings-billetten zullen aangenomen worden tot **HEDEN VOORMIDDAG** ten 11 ure.

De betaling zal geschieden ééne maand na de levering. (9845)

Paramaribo, den 8 Julij 1856.

Verkrijgbaar bij

N. BOX & Co.:

Mess-, Prime Mess-, Rump-, Shoulder- en Prime **SPEK**, *halve* tonnen Family **VLEESCH**, vaten MESS en No. 1 Vleesch, Bakkeljaauw, Haring, Makreel, ***Jenever***, ***SUIKERKALK***, w. p. en p. p. ***PLANKEN***, Smeer-, Comp.- en Sperm. *KAARSEN*, **Zeep, Curaçaosch Dril, Katoenzakkendoek, Koffijzakken, Platlood, Lamp-, Patent-, Raap en Lijn OLIE** &c. &c. (6847)

A. H. LOTH

heeft per kapitein J. A. de Lang ontvangen en biedt tegen *civiele prijzen* te koop aan:

VERSCHE **KRUIDENIERSWAREN**, groene en zwarte Thee, Vermicellie, SPECERIJEN in soorten, *ANIJSZAAD*, bittere- zoete en Juffers **AMANDELEN**, Pruimen, Pruimedanten en Smirnasche *VIJGEN*, Kandij en Suikergoed, Banket en Bitterkoekjes.

Saucisses, Worst, gerookt Spek, Ansjovis, Groene Kaas, Genever in groene kelders en roode dito a 6 en dito a 15 stoopen, Brandewijn in kelders, **HAANTJES BIER** in manden en do. bij de kruik a 40 cent, Selterswater in *heele* en *halve* kruiken, **PATENT OLIE** in pullen, Wijn-, Bier-, Stoopen en Pullen *KURKEN* enz. enz. [9843]

Ontvangen

per de laatst gearriveerde Schepen:

Haantjes BIER

in vaten en manden.

Paramaribo, den 4 Julij 1856.

[9846] L. SCHMIDT.

Gedrukt bij J. C. MULLER Az.